

**Uchwała Nr XVI/140/15
Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach**

z dnia 24 listopada 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie
Czechowice-Dziedzice na rok 2016**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515), art. 5 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Czechowicach-Dziedzicach
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czechowice-Dziedzice na rok 2016, określony w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czechowic-Dziedzic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Damian Żelazny

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czechowice-Dziedzice na rok 2016

Rozdział I

Postanowienia ogólne

1. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czechowice-Dziedzice na rok 2016 stanowi kontynuację oraz uzupełnienie wcześniej prowadzonych w Gminie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom. Uzupełniono go o zdobyte w trakcie realizacji poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych problemów. Wskazują one jednoznacznie na konieczność łączenia oddziaływań w zakresie profilaktyki alkoholowej z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom od środków psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym. Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań w zakresie przemocy i cyberprzemocy, oraz kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, poczucie własnej wartości szacunek do siebie, swojego ciała, do drugiego człowieka, rozpoznawanie psychomanipulacji jako profilaktyka wchodzenia w różnego rodzaju grupy destrukcyjne itp.). Właściwe wydaje się kreowanie profilaktyki uzależnień poprzez wzmacnianie czynników ochronnych i eliminację czynników ryzyka. Program uwzględnia założenia i priorytety zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii, Programie Przeciwdziałania Narkomanii w województwie śląskim na lata 2011–2016 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czechowice-Dziedzice, na lata 2014-2020.

Program przedstawia zadania własne Gminy związane z przeciwdziałaniem narkomanii, wynikające z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

2. Gminny Program realizowany jest przez Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Urzędzie Miejskim w Czechowicach-Dziedzicach, a poszczególne zadania Programu mogą zostać zlecone do wykonania wybranym wykonawcom.
3. Wykonawcami zadań mogą być m.in.: osoby fizyczne, osoby prawne, organizacje pozarządowe, kościoły, Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień, Zespół Obsługi Placówek Oświatowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Administracja Zasobów Komunalnych, Miejski Dom Kultury, zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze), Policja, Straż Miejska, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Świetlica „ZATOKA”, szkoły nauki jazdy, szkoły, przedszkola, lokalne media oraz inne podmioty posiadające odpowiednie uprawnienia, kwalifikacje oraz doświadczenie do realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.
4. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czechowice-Dziedzice na rok 2016 prowadzona będzie w oparciu o środki własne Gminy uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286).

Rozdział II

Opis problemu

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. W języku potocznym termin "uzależnienie" jest stosowany głównie do osób, które nadużywają narkotyków, leków, alkoholu, czy papierosów. W szerszym kontekście może odnosić się do wielu innych zachowań np.: gier hazardowych, seksu, oglądania telewizji, korzystania z telefonu czy Internetu, czyli tzw. uzależnień behawioralnych.

Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie”. Narkomania jest zwykle wynikiem wielorakiego zażywania środka uzależniającego, jedynie wyjątkowo, np. przy zażyciu kokainy czy heroiny, rozwija się po jednorazowej dawce.

Mówiąc o stosowaniu środków psychoaktywnych, możemy mieć na myśli różne grupy użytkowników, w zależności od częstotliwości stosowania rozmaitych środków, czy też w zależności od wchodzenia w poszczególne fazy uzależnienia.

1. **Okazjonalne używanie narkotyków** - eksperymentowanie jest to zażywanie sporadyczne, przy okazji np. imprezy, które nie doprowadziło jeszcze do trwałego uzależnienia.
2. **Problemowe używanie narkotyków** jest rozumiane jako długotrwałe używanie narkotyków (substancji nielegalnych), które powoduje u osoby używającej poważne problemy natury zdrowotnej i społecznej. Obejmuje problemowych użytkowników zarówno opiatów, jak i amfetaminy, kokainy (choć te przypadki są rejestrowane sporadycznie), a także kanabinoli i innych narkotyków.

Wyniki badań ogólnopolskich realizowanych metodologią ESPAD w 2007 r. wskazały na stabilizację lub nawet spadek problemu używania narkotyków wśród młodzieży szkolnej. W 2007 r. 16% badanej młodzieży (15-16 lat) deklaroowało chociaż jednorazowy kontakt z marihuaną i haszyszem, a w przypadku amfetaminy 4%. Rozpowszechnienie używania narkotyków w Polsce jest niższe niż w innych krajach UE, z wyłączeniem zażywania leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza (18% badanych). W przypadku tych środków Polska należy do krajów o najwyższym rozpowszechnieniu. Wyniki badania ESPAD z 2011 r. wskazały, że **najbardziej popularne substancje nielegalne, po które sięga młodzież, to marihuana i haszysz**. Do używania przetworów konopi przyznało się 24,3% 15-16-latków i 37,3% 17-18-latków. W obu przypadkach stanowiło to wzrost względem wyników z 2007 r. Wśród substancji nielegalnych na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania uplasowała się amfetamina.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2012 roku na terenie Gminy Czechowice Dziedzice wskazują, że wśród uczniów szkół gimnazjalnych na pytanie „Czy kiedykolwiek brałeś/łaś, próbowałeś/łaś narkotyki?”, twierdząco odpowiedziało 56 osób, co stanowiło 7 %. Badania powtórzone w 2015 roku, wskazują na spadek liczby młodzieży gimnazjalnej eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi. Wśród gimnazjalistów 30 osób odpowiedziało na to pytanie twierdząco, co stanowiło 4,2% odpowiadających na pytanie. Spośród uczniów szkół średnich w 2012 roku twierdząco odpowiedziało 114 osób, co daje 22 %, zaś w 2015 – 107 osób, co daje 17,5 %.

W 2012 roku 15 gimnazjalistów (ok 1,8%) przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni zażyło narkotyk, zaś w 2015 roku było to 12 osób (1,7%). Wśród uczniów szkół średnich w 2012 roku – 6% odpowiedziało twierdząco, zaś w 2015 roku – 6,6%. Młodzież najczęściej sięgała po marihuanę, pojedyncze osoby wskazywały amfetaminę i tzw. kryształ.

Powyższe dane dotyczą osób przyjmujących substancje psychoaktywne okazjonalnie, liczba osób używających narkotyki problemowo, jest trudna do oszacowania. Oszacowanie oparte na badaniach populacyjnych z 2006 r. wskazuje, że liczba problemowych użytkowników narkotyków w Polsce mieści się w przedziale 100 000 – 125 000 osób. Wśród nich liczba problemowych użytkowników opiatów została oszacowana na poziomie 25 000 – 29 000.

Tabela Nr 1 Działalność Miejskiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Czechowicach-Dziedzicach

Pacjenci Ośrodka – mieszkańcy gminy Czechowice - Dziedzice	2014 r.	2015 r. (do 30.09)
Osoby, które podjęły uczestnictwo w spotkaniach dla współuzależnionych	169	164
Liczba osób uzależnionych, które podjęły leczenie w zakresie uzależnienia od:		
- alkoholu	253	208
- alkoholu, hazardu i innych	23	33
- narkotyków	52	53
- hazardu lub innych	18	20
- obserwacja	31	35
- politoksykomania, hazard	15	14
razem:	561	527

Mieszkańcy Gminy korzystają również z pomocy Specjalistycznego Psychiatrycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Bielsku-Białej. Z terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych mogą korzystać dorośli mieszkańcy naszego miasta.

Tabela Nr 2 Działalność SPZOZ w Bielsku-Białej

Pacjenci Ośrodka – mieszkańcy gminy Czechowice - Dziedzice	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r. (do 30.09)
Liczba osób uzależnionych	25	15	44	54
Osoby, które podjęły uczestnictwo w spotkaniach dla współuzależnionych	10	8	47	30

Kluczowe z punktu widzenia profilaktyki narkomanii strategie to:

- Strategia edukacji normatywnej – polega na wzmacnianiu i kształtowaniu norm przeciwko używaniu narkotyków. W ramach tej strategii możemy m.in. zmieniać niepożądane normy na pożądane - *nie używamy narkotyków*; korygować błędne wyobrażenia typu: *wszyscy młodzi ludzie palą marihuanę* poprzez pokazywanie rzeczywistości popartej wynikami rzetelnych badań epidemiologicznych. Strategia ta wywodzi się z Teorii Uzasadnionego Działania (I. Ajzen, M. Fishbein 1980).
- Strategia edukacji rówieśniczej – polega na włączeniu w działania profilaktyczne liderów młodzieżowych, czyli odpowiednio przygotowanych rówieśników, którzy prowadzą zajęcia, modelują pożądane postawy, prowadzą dyskusje. Podstawę teoretyczną tej strategii stanowi Teoria Społecznego Uczenia się (A. Bandura 1986).
- Strategia przekazu informacji – polega na przekazaniu rzetelnych informacji na temat, m.in.: rozpowszechnienia problemu używania narkotyków, zagrożeń związanych z używaniem narkotyków, skutków używania narkotyków, miejsc, w których można uzyskać pomoc. Strategia ta, podobnie jak strategia edukacji rówieśniczej, wywodzi się z Teorii Społecznego Uczenia się (A. Bandura 1986).
- Strategia kształtowania umiejętności życiowych – to uczenie bądź wzmacnianie umiejętności życiowych, m.in. takich jak: nawiązywanie relacji z innymi, rozwiązywanie problemów, określanie celów, asertywność, komunikacja, budowanie pozytywnego obrazu siebie. Podstawa teoretyczna w przypadku tej strategii to Teoria Zachowań Problemowych (R. Jessor 1987).
- Strategia alternatyw – polega na zaangażowaniu młodzieży w atrakcyjne, bezpieczne aktywności będące np. formą spędzania czasu wolnego - zajęcia teatralne, plastyczne, sportowe. Aktywności te powinny być dopasowane do potrzeb, możliwości i zainteresowań odbiorców i sprzyjać ich rozwojowi osobistemu i społecznemu. Podstawa teoretyczna to Teoria Zachowań Problemowych (R. Jessor 1987).
- Strategia rozwijania umiejętności wychowawczych – polega na uczeniu i wzmacnianiu umiejętności wychowawczych w grupie rodziców i opiekunów, a w konsekwencji wzmacnianiu więzi rodzinnych. Podstawą teoretyczną jest Teoria Przywiązania (J. Bowlby 1973).
- Strategia rozwoju zasobów środowiskowych – polega na wprowadzeniu zmian w środowisku: zasad, norm, przepisów prawnych sprzeciwiających się używaniu narkotyków, budowaniu sieci współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na polu profilaktyki narkomanii w danej społeczności, ustaleniu wspólnych standardów mających na celu stworzenie środowiska sprzyjającego prawidłowemu, wolnemu od narkotyków rozwojowi dzieci i młodzieży. Podstawę teoretyczną dla tej strategii stanowi Teoria Odporności (M. Rutter 1979, N. Garmezy 1985).

(Źródło KBPN)

Rozdział III

Zasoby umożliwiające realizację Programu:

- Urząd Miejski w Czechowicach-Dziedzicach (Biuro ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom),
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejski Ośrodek Terapii Uzależnień,
- grupy samopomocowe (AA),
- Klub Abstynenta,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- media (Internet), prasa,
- Punkt Konsultacyjny
- przychodnie, poradnie i lekarze podstawowej opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze),
- Policja i Straż Miejska,
- Świetlica Socjoterapeutyczna „ZATOKA”, funkcjonująca w systemie pomocy społecznej, która realizuje program socjoterapeutyczny,
- Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza prowadzona przez Towarzystwo Charytatywne im. Ojca Pio,
- szkoły i przedszkola (gminne, powiatowe lub prywatne)
- szkoła katolicka,
- szkoły ponadgimnazjalne,
- kościoły,
- organizacje pozarządowe,
- Miejski Dom Kultury,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Czechowicach-Dziedzicach,
- Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej,
- SPZOZ w Bielsku-Białej,
- Powiatowe Ognisko Pracy Pozaszkolnej.

Rozdział IV

Cel główny:

Ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Czechowice-Dziedzice.

Cele szczegółowe:

- I. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin, w których występuje problem narkomanii.
- II. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w gminie.

ZADANIA I DZIAŁANIA:

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin.	
	Wskaźniki realizacji zadań:
1. Współpraca z placówkami leczenia odwykowego.	– Liczba pacjentów poradni
2. Doposażenie placówek leczenia odwykowego w sprzęt oraz materiały niezbędne do prowadzenia terapii dla pacjentów z gminy Czechowice-Dziedzice.	– liczba zakupionych materiałów
3. Prowadzenie poradnictwa w Punkcie Konsultacyjnym dla rodzin oraz	– liczba osób korzystających z poradnictwa w Punkcie

osób używających środki psychoaktywne szkodliwie oraz okazjonalnie.	Konsultacyjnym.
---	-----------------

II. Udzielanie wsparcia rodzinom, w których występują problemy uzależnień w szczególności udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej.

	Wskaźniki realizacji zadań:
1. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego i prawnego w Punkcie Konsultacyjnym. 2. Zakup materiałów edukacyjnych. 3. Wspieranie działalności grup samopomocowych osób uzależnionych i ich rodzin.	– liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego/ liczba udzielonych porad, – ilość zakupionych materiałów edukacyjnych.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.

	Wskaźniki realizacji zadań:
1. Prowadzenie działań profilaktycznych na terenie szkół i przedszkoli przeznaczonych dla dzieci, młodzieży rodziców oraz grona pedagogicznego, w tym dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, 2. Wdrażanie na terenie gminy rekomendowanych programów profilaktycznych, 3. Realizacja działań profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych np.: alkohol, narkotyki, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, zaburzenia odżywiania, przemoc itp., które bezpośrednio lub pośrednio mogą prowadzić do uzależnienia. 4. Realizacja profesjonalnych programów psycho-edukacyjnych (np. rozwijanie komunikacji, zastępowanie agresji). 5. Wdrażanie programów edukacyjnych dla rodziców zwiększających ich kompetencje wychowawcze w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci. 6. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy sposób spędzania wolnego czasu (w tym zajęć sportowych, kulturalnych, teatralnych, tanecznych). 7. Organizacja szkoleń, warsztatów, pogadanek, wywiadówek z zakresu profilaktyki uzależnień dla różnych grup odbiorców. 8. Organizacja imprez profilaktycznych wzmacniających więzi rodzinne np. koncertów, pikników, festynów, przedsięwzięć, konkursów, przeglądów grup artystycznych promujących wartości rodzinne oraz zdrowy i trzeźwy styl życia (np. Jesienna Szkoła Profilaktyki, Kolędowanie). 9. Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych lub organizacja własnych kampanii i przedsięwzięć profilaktycznych. 10. Opracowanie materiałów, ulotek o tematyce profilaktycznej oraz informującej o dostępnych miejscach pomocy w gminie. 11. Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych oraz informacyjnych na temat różnych problemów społecznych dla mieszkańców gminy oraz dla instytucji pomocowych. 12. Organizacja konferencji edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom o charakterze lokalnym oraz ponadlokalnym.	– liczba programów profilaktycznych, – liczba osób uczestniczących w programach i przedsięwzięciach profilaktycznych, – liczba przeszkolonych osób, – ilość rozdanych ulotek, materiałów profilaktycznych, – liczba zorganizowanych konferencji, warsztatów.

IV. Wspomaganie działań służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

	Wskaźniki realizacji zadań:
1. Wspomaganie placówek oświatowych w zakresie wdrażania szkoleń	– liczba osób

kaskadowych dla personelu oraz rodziców. 2. Organizacja szkoleń dla pracodawców w zakresie wdrażania procedur w sytuacji podejrzenia stosowania środków psychoaktywnych w zakładzie pracy. 3. Bieżąca współpraca z Wydziałem Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Bielsku-Białej oraz z Referatem ds. Zwalczania Przestępczości Narkotykowej. 4. Szkolenia dla kierowców oraz kursantów szkół nauki jazdy w zakresie zagrożeń wynikających z używania środków psychoaktywnych.	uczestniczących w szkoleniach
--	-------------------------------

Rozdział V

Preliminarz wydatków oraz dysponenci środków

Dział	Rozdział	Wysokość środków	Zadania	Dysponent
851	85153	30 000,00 zł,	Pozostałe zadania, zgodnie z planem budżetowym oraz niniejszym programem (np. programy profilaktyczne, szkolenia, warsztaty, konferencje, organizacja imprez, pikników, prowadzenie poradnictwa w Punkcie Konsultacyjnym,	UM/ Biuro PPU

Budżet na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2016 r. wynosi – 30 000,00 zł